

שואל ומשיב

שאלה: האם כימי בין המיצרים מותר לטייל לבלות בכריכה ונופש במלון?
תשובה: שלושת השבועות, שמליל שבעה עשר בתמוז עד תשעה באב, מכונים "ימי בין המיצרים" והם ימים של צער, שעליהם נאמר במגילת איכה א' ג': "כָּל רִדְפֶיָהּ הִשְׁיִגוּהָ בֵּין הַמִּצְרִים". לכן המליצו רבותינו לנקוט במשנה זהירות בימים אלו שמועדים לפורענות, למשל, ההולכים למייל או לרחוץ בים, אף שתמיד צריכים להיזהר ולשמור את הנפש, בימים אלו יזהרו יותר. חז"ל לא תקנו תקנות מיוחדות לציין צער ואבלות בימים אלו, אולם נהגו ישראל להימנע בכל שלושת השבועות מריקודים ומחולות, ונמנעים מלברך בהם "שהחיינו".

יש מנהגי אבלות שנהגו במקצת הקהילות. יוצאי אשכנז נוהגים שלא להסתפר בימים אלו. והספרדים נוהגים להחמיר בזה בשבוע שחל בו תשעה באב או מראש חודש בלבד. וכן לגבי נישואין, נהגו האשכנזים שלא לערוך נישואין בימים אלו, והספרדים מקילים בזה, ורק מראש חודש אב אין עורכים נישואין. יש אומרים שצריך להימנע ממיולים ורחצה בים או בריכה בשלושת השבועות, כדי למעט בתענוג. בימי בין המיצרים. ועוד, שאלו ימים מועדים לפורענות וצריך להימנע בהם מדברים שעלולים לסכן את הנפש. אולם להלכה אין בזה איסור, מפני שהז"ל אמרו למעט בשמחה הוא מראש חודש אב, אבל לפני כן אין איסור לעשות דברים שיש בהם הנאה ותענוג, ורק מאירועי שמחה מיוחדים יש להימנע, כגון מקומים מסוכות וריקודים. לפיכך, מותר לטייל, לרחוץ ולנפוש בבית מלון עד סוף חודש תמוז. אולם היות ויש בימים אלו לחשוש מדברים שיש בהם סכנה, יש להקפיד בהם במשנה זהירות על כללי הבטיחות שצריך לשמור בכל השנה. משנכנס אב ממעטים בשמחה, ולכן מראש חודש אב צריך להימנע ממיולים וביוליים שעיקרם לתענוג ושמחה. ומייל או נופש שנועדו בעיקר לצורך לימודי או בריאותיים - מותר לקיים בתשעת הימים. וכן לגבי רחצה בכריכה או בים, אם המגמה היא לשם בילוי - אסור, ומי שמסוכות בריאותיות הורו לו לשחות - מותר אף בתשעת הימים.

מפניני הפרשה - רעיון

איזו ברית שלום?

"...לכן אמור הנני נתן לו את בריתי שלום. והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם תחת אשר קנא לאלוקיו וכפר על בני ישראל" (פרק כ"ה)
 מהי ברית שלום שנתן לו הקב"ה, אם הכוונה היא על ברית הכהונה, הרי כתוב אחר כך בפירוש "והייתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם!"? נראה לומר עפ"י הגמרא בסנהדרין פב. - "וירא פינחס בן אלעזר", מה ראה, ראה שאין חכמה ואין תבונה ואין עצה נגד ה', כל מקום שיש חילול השם אין חולקין כבוד לרב. מפרש רש"י - לפיכך הורה פינחס הלכה בפני רבו, ולא המתין ליטול רשות ממש. במסכת עירובין סג. מובא: המורה הלכה בפני רבו, ראוי להכישו נחש, רבי אלעזר אומר מורידין אותו מגדולתו, רבי לוי אומר אזיל לשאול בלא ולד. היה ירא פינחס משלושתם, לכן הבטיחו הקב"ה שלא יחשוש, מפני שלהלכה במקום שיש חילול ה' אין חולקים כבוד לרב.
 כנגד האומר ראוי להכישו נחש - אמר לו הקב"ה הנני נתן לו את בריתי שלום, כמו שכתוב "וכרתי להם ברית ביום ההוא עם היות השדה ועם עוף השמים ורמש השדה" וגו' (הושע ב' כ'), היות ובנחש כתוב "ואיבה אשית בינך ובין האשה ובין זרעך ובין זרעה..." וגו' הבטיחו שלא יזיקו נחש אומר כלשון שלום, היפך השנאה והאיבה כמו שכתוב בפרשת בהוקותי "ונתתי שלום בארץ...השבתי היה רעה מן הארץ" (ויקרא כו ו).
 כנגד האומר אזיל לשאול בלא ולד, אמר הקב"ה "והייתה לו ולזרעו אחריו", ובזה הבטיחו שיהיה לו בנים אחריו.
 כנגד האומר מורידין אותו מגדולתו, אמר לו הקב"ה "ברית כהונת עולם", והבטיחו שזבה הוא יעלה לגדולה - לא נתכהן פינחס עד שהרגו לזמרי.

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:

ר' אברהם בן ניסים ורחל עקנין ז"ל דוד בן יוסף ואסתר פריגל ז"ל
 אידה דינה וטורי בת כיריה ע"ה אורנה בת מרים פריגל ע"ה אסתר בת מרים כהן ע"ה רג'ינה (ג'נט) בת מיסה הדד ז"ל שולה בת תמר פריגל ז"ל
 רחל בת לאה סימן טוב ז"ל מלכה בת יצחק צבי פרנקל (לקסמברג) ע"ה

מפניני הפרשה - מאמר

מעלת קורבן התמיד

בפרשתנו כתובה מצוות הקרבת קרבן התמיד. קורבן מועט, שני כבשים בני שנה תמימים, בעל יום ובכל זאת רבה הייתה פעולתו! ומובא בפסיקתא דרב כהנא שקורבן זה היה מכבם עוונותיהם של ישראל! והשאלה: מה מגולתו של קרבן התמיד, במה היה כוחו גדול יותר מכל קרבנות המוספים, יותר מכל התודות והעולות והשלמים? והתשובה: "שניים ליום, עולה תמיד". הרציפות, הקביעות וההתמדה! שיהיה כבש אחד, אבל קבוע לתדיר. בוקר וערב, בלא הפסק. שאם יהול הפסק, כבר אין זה "תמיד!!!"
 שאלו תלמידיו לרב אדא בר אבהו: "במה הארכת ימים?" אמר להם: "מימי לא הקפדתי בתוך ביתי, ולא ששתי בתקלת חברי, ולא כינתי שם לחברי".
 שאלו תלמידיו את רבי פרידא: "במה הארכת ימים?" אמר להם: "מימי לא קדמוני אדם לבית המדרש". שאלו תלמידיו את רבי נחוניא בן הקנה: "במה הארכת ימים?" אמר להם: "מימי לא נתכבדתי בקלון חברי, ולא עלתה על מיטתי קללת חברי, ותרן בממוני הייתי". שאלו רבי עקיבא את רבי נחוניא הגדול: "במה הארכת ימים?" אמר לו: "מימי לא קיבלתי מתנות, ולא עמדתי על מידותי, ותרן בממוני הייתי". אמר רבי יוסי: "מימי לא אמרתי דבר, וחזרתי לאחוריי". אמר רבי אליעזר הגדול "מימי לא קדמוני אדם לבית המדרש, ולא ישנתי בית המדרש לא שנת קבע ולא שנת עראי, ולא הנהתי אדם בבית המדרש ויצאתי, ולא שחתי שיהת חולין, ולא אמתי דבר שלא שמעתי מפי רבי מעולם". אמרו עליו על רבן יוחנן בן זכאי: "מימי לא שה שיהת חולין ולא הלך ארבי אמות בלא תורה ובלא תפילין ולא קדמו אדם בבית המדרש, ולא מצאו אדם יושב ודומם אלא יושב ושונה, ולא פתח אדם דלת לתלמידיו אלא הוא בעצמו, ולא אמר דבר שלא שמע מרבו מעולם". אמרו עליו על רבי פינחס בן יאיר: "מימי לא בצע על פרוסה שאינה שלו, ומיום שעמד על דעתו לא נהנה מסעודת אביו.

מובא בירושלמי קידושין: "כל העושה מצוה אחת, מיטיבין לו ומאריכין את ימיו ונחל את הארץ - אמר רבי יוסי ברבי אבון, מי שייחד לו מצווה ולא עבר עליה מימיו. אמר מר עוקבן כגון כיבוד אב ואם.
 כתב הרמב"ם בסוף פירושו למשנה במסכת מכות: "מעיקרי האמונה בתורה, כי כשקיים אדם מצווה מרת"ג מצוות כראוי והוגן, ולא ישתף עימה כוונה מכוונת העולם, אלא יעשה אותה לשמה מאהבה, הנה זכה בה לחיי העולם הבא, ובספר "ראשית חכמה" הוסיף על דבריו שתי מילים: "כל ימיו" והוסיף: "ולא תתכן זכות אלא למי שקובע לעצמו מצוה אחת, ולא עבר עליה מימיו".
 ואין הכוונה לכמות, אלא להתמדה, כמו שמצאנו במסכת מנחות צט: א"ר אמי: מדבריו של ר' יוסי נלמוד, אפילו לא שנה אדם אלא פרק אחד שהרית ופרק אחד ערבית, קיים מצות (הושע א') לא ימוש ספר התורה הזה מפ"ך. ובליקוטי מוהר"ן מובא: מצווה שהאדם מקפיד עליה, ולפעמים נבצר ממנו לקיימה כרגילותו, כגון שרגיל היה ללמוד שעות רבות ליום, ועמוק הוא בפרנסתו. יראה שלפחות לא יעבור עליו יום בלי לימוד, ויקיים ככך מימד של רציפות. וב "תפארת שלמה" כתב: "זה שנאמר 'והייתה עימו וקרא בה כל ימי חייו - רצה לומר כשתהיה שלימה עימו וממנו, אזי וקרא בו כל ימי חייו - שלא יאבד ממנו אפילו יום אחד מימי חייו, וכולם יהיו כתובים בתורה. וכתוב: על עבודתו דבר יום ביומו", "למען ילמד ליראה את ה' כל הימים".

בין אדם לחבירו

בעוד ששמיעת דברים שליליים לתועלת אינה בנגד עבירה על איסור קבלת לשון הרע, בטרם שומעים דברים כאלו חייב השומע להיות בטוח שאין הוא גורם למספר הדברים לעבור עבירה. כדי לספר את הדברים הנחוצים מבלי שייחשבו כלשון הרע, חייבים להתקיים כמה תנאים.
 לדוגמא: כוונת המספר צריכה להיות לתועלת, אם לא, הרי יהיו דבריו לשון הרע, למרות העובדה שיש להם חשיבות לגבי השומע. במקרה כזה, שמיעת הדברים תהיה עבירה על "לפני עיוור לא תיתן מכשול" (ויקרא י"ט י"ד).

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:

רחמים בן שוקרולה דרשן ע"ה אלכסנדר בן דוד (וייס) ז"ל
 שאול בן רחל פריגל ז"ל יוסף אבישב בן מיכל אסתר עמחי ע"ה
 ברוך בן איטו ביטון ע"ה עזרא בן תמר פריגל ע"ה דוד בן איזה
 דנינו ז"ל יהונתן בנימין בן שאול ושרה רבקה אהרן ע"ה

שבת קודש פרשת פינחס מפטירים:

"וַיְהִי ה' הִיָּתָה אֵל אֱלֹהֵינוּ"
(מלכים א' פרק יח')

כפ"ד טז' לחדש תמוז התשע"ט
שנה עשרים וחמש גליון מספר 44
יצא לאור על ידי שמעון בוחניק
רב קהילה בישוב חשמונאים

חשמונאים (שעון קיץ)

כניסת השבת: 19:25
יציאת השבת: 20:25
זמן רבנו תם: 21:02

מהלכות ימי בין המיצרים עפ"י שו"ע מסימן תקנא' ופוסקים אחרונים

בית וכלים חדשים, כיבוס ואכילת בשר

א. איסור בניית בנין חדש, שתיית, יין לבישת כגדים חדשים כיבוס ולבישת כגדים מכובסים, וכן אכילת בשר, לא הל בתקופה זו. איסור השלמת בניה של בית חדש וגימורו הל מראש חודש אב ושאר האיסורים הלם בשבוע שחל בו "תשעה באב", ויש נוהגים בהם החל מראש חודש אב.

נישואים ושמהות

ה. מנהג האשכנזים, לא לערוך נישואים כלל מיום שבעה עשר בתמוז עד לאחר תשעה באב, גם לא למי שעדיין לא קיים מצוות פריה ורבייה. (רמ"א סימן תקנא) היות והרמ"א ציין זאת בלשון נוהגים, יש להקל בשעת צורך גם לאשכנזים עד ליל ראש חודש אב.

ט. מנהג הספרדים ועדות המזרח לערוך נישואים מיום שבעה עשר בתמוז עד ראש חודש אב, הספרדים נמנעים מעריכת נישואים מליל ראש חודש אב עד עשירי באב (מרן בסימן תקנא) וכן המנהג בירושלים.

י. יש מצבים בהם מותר למי שעדיין לא קיים פריה ורבייה להינשא, אפילו לאחר ראש חודש אב, אלא שרבים נוהגים להימנע מנישואים בימים אלו, משום שאין סימן טוב בדבר לערוך נישואים בימי אבל לעם ישראל על חורבן בית המקדש.

יא. מראש חודש אב אין עושים סעודת אירוסין (קידושין, כפי שנהגו בעבר להפריד בין הקידושין לנישואים), אבל לארס בלי סעודה מותר, אפילו בתשעה באב שלא יקדמו אחר.

יב. מותר לעשות "תנאים", כמקובל כיום בקרב כמה עדות, ואף מותר להגיש מגדנות ומיני מתיקה בסיומם כמקובל.

טיולים גילוח ותספורת

יג. אעפ"י שאין שום איסור לצאת לטיולים ומסעות בימים אלו, נהגו רבים להימנע מכך, משום שימים אלו הם ימי דין והסכנה מצויה יותר. יש נמנעים גם מרחצה בים ובכריכות מהסיבה הנ"ל.

יד. מנהג האשכנזים להימנע מגילוח ותספורת מיום שבעה עשר בתמוז, עד אחר ט' באב, ומנהג הספרדים להימנע מגילוח ותספורת בשבוע שחל בו ט' באב, ויש מהספרדים המחמירים בזה החל מראש חודש.

טו. הנוהגים להימנע מגילוח החל מיוז' בתמוז וכן בכל המשך ימי בין המיצרים, כולל שבוע שחל בו ט' באב האסורים בתספורת וגילוח, מותר לגלח שיער המפריע לאכילה, כגון לקצץ את השפם וכדומה.

טז. איסור התספורת מתייחס רק לגברים, ויש מהנשים שנהגו להחמיר על עצמן ולהימנע מתספורת בימי בין המיצרים.

פינת העורך

קצת על מנהיגות נכונה: "אשר יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם..." (כו' יז') מפרש רש"י שהכוונה למנהיג שיצא לשטח, יגלה מעורבות, כמו שמושה רבינו נלחם בעצמו בסיוחן ובעוגו, וכן נהג יהושע, וכן נאמר בדוד המלך נאמר: "כי הוא יוצא". כתב בספר "צוף דבש", נאמר "אשר יצא לפניהם" - מלשון אושר, מדוע? ללמדנו שמואשר יהיה הדור, אשר מנהיגו יוצאים אל השטח, ללמוד את צורכי העם ולא נשארים ספונים בארמון.

מיז' בתמוז עד ראש חודש אב - הקדמה

ימי בין המיצרים שבין שבעה עשר בתמוז לראש חודש אב לא כולל שבעה עשר בתמוז עצמו, לא מוזכרים להלכה בתלמוד הבבלי ובתלמוד הירושלמי, אך נמצא להם מקור בגאונים. לעומת זאת מנהגי האבלות שמראש חודש אב והלאה מוזכרים במפורש בתלמוד, בסדר עולה בהומרת האבלות.

במסכת תענית כו: במשנה מובאים דרגות הולכות ועולות במנהגי האבלות על חורבן בתי המקדש, כאשר במשנה נקודת ההתחלה של מנהגי האבלות היא ראש חודש אב. "משנכנס אב ממעטים בשמחה, שבת שחל להיות תשעה באב בתוכה אסור מלספר ולכבס, ערב תשעה באב לא יאכל אדם שני תבשילין ולא יאכל בשר ולא ישתה יין..." להלן מספר הלכות ומנהגים הנהוגים כיום לפי הנושאים הבאים: נישואין, כלי שיר, ברכת שהחינו, גילוח ותספורת, בית וכלים חדשים וכיבוס. אכילת בשר ושתיית יין וטיולים.

הערה: בקרב קהילות יהודי תימן יש הנהגים את המנהגים שלהלן ויש הנהגים כפי עיקר הדין שהובא בתלמוד ולהלכה ברמב"ם.

שמיעת כלי שיר

א. אעפ"י שמותר מעיקר הדין לשמוע במשך ימות השנה שירי קודש מרדיו וכדומה גם אם הם מלווים בכלי נגינה, מכל מקום בימי בין המיצרים יש להימנע לשמוע. אך בשמחת מצווה שנעשית בזמנה, כגון מילה, פדיון הבן, סיום מסכת ובר מצווה, מותר לשמוע שירי קודש, בליווי כלי נגינה.

ב. שירה בפה כשהיא דרך הודאה לה' יתברך, בלי כלי נגינה מותרת בימי בין המיצרים, ופשוט שמותר להשמיע נעימה בתפילה, או כשעוסקים בתורה, ומנגנים בדרך הלימוד, ובפרט בשבתות שבתוך ימי בין המיצרים או ימי הספירה, ואין להחמיר בזה כלל.

ג. יש פוסקים המקילים לשמוע מאהרי שבעה עשר בתמוז עד ראש חודש אב שירים ממכשירים חשמליים, מפני שאין כל כך הגיגות בשמיעתם. ובפרט כיום שרגילים לשמוע מוזיקה על ידי מכשירים חשמליים, בכל עת.

ברכת שהחינו

ד. יש נוהגים להיזהר שלא לאכול פרי חדש ולא ללבוש בגד חדש מליל שבעה עשר בתמוז עד אהרי תשעה באב, כדי שלא יצטרכו לברך עליו "שהחינו" הואיל וזה זמן פורענות, ויש מתירים לברך שהחינו בשבתות שבימים אלו, וכן עיקר להלכה, ובפרט כשיש צורך בדבר משום כבוד שבת. אולם לאחר ראש חודש אב, אין ללבוש בגדים חדשים אף בשבת.

ה. מי שמעך ואכל פרי חדש בבין המיצרים בלי ברכת שהחינו, לא יאכל עוד ממנו, ולאחר תשעה באב יברך שהחינו על פרי חדש אחר, ויכוין לפטור גם אותו הפרי.

ו. פרי חדש שזמן המצאו בשוק מצומצם, ויתכן שלא ימצא אחר תשעה באב, מותר לברך עליו שהחינו בימי בין המיצרים, וטוב לברך עליו בשבתות שכינתיים. ואם יפסד מעם הפרי אחר תשעה באב, מותר לברך עליו שהחינו. וכן אשה מעוברת שראתה פרי חדש ויש לחוש שאם תמנע מלאכול ממנו יגרם לה או לעובר נזק, רשאית לברך עליו שהחינו.

מרכות מכל האם

ברכת מזל טוב לעקיבא (קיבי) ואסתר (אמי) עשר היו לרגל הולדת בתם דבורה מלכה הי"ו (נכדה לרב אברהם ע"ה ויוספה ליברמן הי"ו). יהי רצון מלפני שוכן מרומים שתוכו לגדלה יהוד עם כל יוצאי הלציונם באושר, שמחה ונחת לאהבת תורה ויראת שמים, וימצאו הן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם.

מרכות מכל האם

ברכת מזל טוב וברכות מעומק הלב לנכדתנו היקרה הילה זהבה בן שלוש הי"ו ולכל משפחתה לרגל הגיעה לנועם מצוות. יהי רצון שיוצרו המאורות יאיר דרכך, וישלח ברכה בכל מעשי ידך לטובה ותזכי תעבדי את ה' בשמחה, מתוך אהבת תורה ויראת שמים וכן יהי רצון שתמצאי הן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם.

אסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא

"שונה הלכות" – הלכה ומקורה

פסיקת הטור

כן פסק להלכה הטור בסימן קנ"א שאסור לדבר בבתי כנסיות ובבתי מדרשות שיהת חולין, ושאינן לחשב בהם חשבונות, אלא אם מדובר בחשבונות של מצוה.

פסיקה להלכה בשו"ע

וכן פסק מרן להלכה בשו"ע בסימן קנ"א סעיף א': **"בתי כנסיות ובתי מדרשות, אין נוהגין בהם קלות ראש כגון: שחוק והתול ושיחה בטילה, ואין אוכלים ושותים בהם ולא מתקשטין בהם ולא מטיילין בהם ולא נכנסים בהם בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים... ואין מחשבים בהם חשבונות, אא"כ הם של מצות, כגון: קופה של צדקה ופדיון שבוים..."**

'ערוך השולחן'

בספר ערוך השולחן בסימן קנ"א סעיף א' הדגיש שהאר"י זצ"ל היה נמנע אפילו מדברי מוסר בבית הכנסת: **"...והאר"י ל' היה נוהג מאד שלא לדבר בבית הכנסת רק דברי תפלה ואפילו דברי מוסר לא דיבר פן ימשך ממנו דברי חול (מגן אברהם סק"ג)"**.

'משנה ברורה'

כמשנה ברורה ס"ק א' כתב שהאיסור לנהוג קלות ראש בבית כנסת הוא: **"כי הם נקראים מקדש מעט כמו דכתיב ואהי להם למקדש מעט. ובמקדש כתיב ואת מקדשי תיראו שיהא מוראו של השוכן בה עליו וכתב בסמ"ק שבעון קלות ראש בבית הכנסת נתפסים לבית עבודה זרה ה"ו". ובס"ק ב' מרחיב ומדגיש את חומרת האיסור לדבר בבית הכנסת, שיהת חולין.**

שו"ת עשה לך רב

בשו"ת עשה לך רב חלק ד' סימן יח' הדגיש את חומרת האיסור לדבר בבית כנסת, אך ציין שלמרבית הצער הדיבור בבית הכנסת פשט, ולמרות החשיבות להימנע מכך, אין לו עצה בטוהה כיצד לפעול למנוע זאת.

ולב מי לא ירעד למקרא דברים אלה, וכמה צריך אדם לזיזת בקדושת בית הכנסת שלא לדבר בו דברי חול אפילו שלא בשעת התפלה, וכל שכן בשעת התפלה וקריאת התורה, שהוא עון כפול וחמור ביותר ועונשו מרובה... ואיני יודע שום עצה בטוהה למנוע דבר זה, אבל זאת ייעצתי לגבאי אחד מגבאי בתי הכנסת בעירנו, שבקש עצתי כיצד למנוע פרצה חמורה זאת בביהכ"ס, לומר בשעת פתיחת ארון הקודש "מי שבירך" שתיקן רבינו בעל התוספות יום טוב זצ"ל וכשאומרו השליח צבור בקול רם ובהטעמה מלה במלה, יש תקוה שהדברים עשויים להשפיע, שכן שום אדם אינו רוצה להוציא עצמו מכלל כל הברכות הטובות שמברכים בהם את אותם "השומרים פיהם ולשונם שלא לדבר בשעת התפלה". ואחרי זמן מה בא אותו גבאי ובשרני שהדבר עזר במדה רבה. ובכך נסו דרך זאת ויתן ה' ותצליחו. ובהערות לתשובה זו הציע להנהיג את ה"מי שבירך" שחיבר בעל התוספות יום טוב, למי שנמנע מדיבור בבית הכנסת.

'ערוך השולחן'

גם בספר ערוך השולחן בסימן קנ"א סעיף ה' תמה על כך שמקילים באיסור זה, ומעלה השערה לגורם לכך.

'כף החיים'

בספר כף החיים כ"ק ח' כתב בשם ספר פתח עיניים: **"...וכתב בספר פתח עיניים וזה לשונו: המדבר שיחת חולין בבית הכנסת, טוב לו שלא יבוא כל עיקר, כי הוא חוטא ומחטיא והשטן מקטרד... ובסוף כתב: "...וכתב הרוקח בתקוני התשובה, שהרגיל לדבר דברים של חול בבית הכנסת, ואפילו שלא בשעת התפילה, יתענה מ' יום... ומכאן ואילך ישב במורא גדול ויתפלל בכוונה ולא ידבר בבית הכנסת כלל..."**

איסור דיבור בבית הכנסת

את הפסוק בנביא יחזקאל בפרק י"א מ"ז: **"ואהי להם למקדש מעט"** – דרשו חז"ל, שכונתו היא לבתי כנסיות ובתי מדרשות, שהם בתי מקדש בזעיר אנפין. ואכן בתי כנסיות ובתי מדרשות מכונים "מקדש מעט" קדושת בית הכנסת היא מעין קדושת בית המקדש, ומוזהרים אנו לירא מה' השוכן בהם, שנאמר (ויקרא י"ט, ל'): **"ומקדשי תיראו"**. אם כן, חובה לנהוג בדרך כבוד וקדושה כלפי "מקדש מעט". אין להקל בו ראש, להלן נבאר תחילה למה הכוונה אין נאותים ואין מטיילים בהם. ובהמשך נרחיב באיסור לדבר בו שיחת חולין.

מקור בתלמוד

מדברי הברייתא בגמרא במסכת מגילה דף כח. משמע שהתנהגות בבתי כנסיות ובתי מדרשות צריכה להיות התנהגות מתוך 'מורא מקדש', שמשמעותו לא לנהוג קלות ראש בבתי כנסיות ובתי מדרשות.

"גמרא. תנו רבנן: בתי כנסיות אין נוהגין בהן קלות ראש: אין אוכלין בהן, ואין שותין בהן, ואין נאותין בהם, ואין מטיילין בהם, ואין נכנסין בהן בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים, ואין מספידין בהן הספד של יחיד. אבל קורין בהן, ושונין בהן, ומספידין בהם הספד של רבים."

מפרש רש"י: אין אוכלין בהן כו'. ולא גרסינן ואין אוכלין בהן דכולהו פירושא דקלות ראש הן, לשון קלות שמקילין אותה: ואין נאותין – ואין מתקשטין לתוכן, ואין מטיילין שם. הספד של רבים – של תלמיד חכם שמת, שצריכין להתאסף ולהספידו, ובית הכנסת ראוי לכך, לפי שהוא בית גדול.

בית הבחירה (מאירי)

לגבי "אין נאותים" רש"י פירש אין מתקשטים, כלומר אין מתייפים בהם, לעומת זאת המאירי בפירושו בית הבחירה למסכת מגילה דף כח: פירש כך: **"ואין נאותין בהם, כלומר כאדם המתיישב בה כעומד בביתו אלא שעומד בה באימה וכמי שבא להתפלל ואין מטיילין בה רוצה לומר לילך בה מפנה לפנה דרך טיול..."**

רבינו יהונתן מלונגיל

לגבי "אין מטיילים" פירש רבינו יהונתן מלונגיל על הר"ף מסכת מגילה בדף ט. שלא לשחק בהם ולא להיכנס כדי להרחיב את הלב.

'כסף משנה'

גם בכסף משנה בהלכות תפילה, פרק י"א סעיף ו' ביאר לגבי גדר האיסור לטייל בבית הכנסת שמדובר באיסור להרחיב את הלב ולהירגע בהם.

זוהר הקדוש

בזוהר הקדוש כרך ב' פרשת תרומה דף קלא: כתב דברים חמורים ביותר לגבי אדם אשר מדבר בבית הכנסת: **"ומאן דמשתעי בבי כנישתא במילין דחול ווי ליה דאחזי פרודא ווי ליה דגרע מהימנותא, ווי ליה דלית ליה חולקא באלהא דישראל..."**

פסיקת הרמב"ם

הרמב"ם בהלכות תפילה ונשיאת כפים פרק י"א – ו' פסק שאסור לדבר בבתי כנסיות ובבתי מדרשות שיחת חולין: **"בתי כנסיות ובתי מדרשות אין נוהגין בהן קלות ראש כגון שחוק והיתול ושיחה בטלה, ואין אוכלין בהן ואין שותין בהן ואין נאותין בהן ואין מטיילין בהן..."** בהלכה זו פסק עפ"י המשך הגמרא הנ"ל שאין לחשב בבתי כנסיות ובבתי מדרשות חשבונות, אלא אם מדובר בחשבונות של מצוה: **"ואין מחשבין בהן חשבונות אלא אם כן היו חשבונות של מצוה כגון קופה של צדקה ופדיון שבוים וכיוצא בהן, ואין מספידין בהן אלא הספד של רבים כגון שיהיה שם הספד גדולי חכמי אותה העיר שכל העם מתקבצו ובאין בגללו."**

קול ששון

המסכה

פרשת פינחס

משה רבנו מעמיד את יהושע לפני ישראל

המושיך משה רבנו ואמר: אנא, מנה עליהם אדם שיסבול כל אחד ואחד מהם, וינהיגם בסבלנות, ושיהיה גיבור ואמיץ ולא יפחד לצאת למלחמות, שלא ישב בביתו כמו כל המלכים וישלח אותם להלחם, אלא יצא לפניהם למלחמות כמו שיצאתי אני, ולא יהיו ישראל כצאן ללא רועה.

"ויואמר ה' אל משה, קח את יהושע בן נון וסמכת את ידך עליו." אמר לו ה' אתה ביקשת שאמנה מנהיג על ישראל, שידע לנהוג עם כל אחד ואחד כפי שצריך, ומפני כבודך אתן לך למנות אותו.

קח את יהושע בן נון ותעמידו במקומך, מפני שאני יודע שהוא מושלם בכל המידות הטובות. ומלבד זה שהוא מושלם אתה עוד תסמוך ידך עליו ותלמדו מידות טובות, ותוסיף לו חכמה ותאמר לו: "אשריך, שוכית להנהיג את עם ישראל, וכן תסביר לו שישראל הם עקשנים וטרחנים, ויהיה עליו להנהיגם בסבלנות רבה, ותכבד אותו לפני כל ישראל שיראו שהוא אדם גדול וצדיק.

קרא משה רבינו ליהושע והעמידו שידרוש לפני העם, והיו משה וכל ישראל שומעים דברי יהושע. ומשה עשה כל זה בשמחה רבה והלקח ליהושע כבוד רב כמו אדם שמעמיד את בנו שיהיה מנהיג במקומו.

משה רבנו מבקש מה' שמחליפו יהיה איש על העדה

בסוף הפרשה שעברה מסופר כיצד בלק מלך מואב, בעצתו בלעם, שלא את בנות מואב ומדיין להחטיא את ישראל. למרבה הצער בני ישראל נתפתו ועבדו עבודה זרה ל "בעל פעור". דבר שגרם להרוג אף של ה' והוא שלה בעם מגיפה. המגיפה נעצרה בזכות פינחס בן אלעזר הכהן ולכן - אמר ה' - הגני נותן לו את בריתי שלום.

לאחר שנתן ה' את שכרו של פינחס, צויה להיפרע מן הרשעים. היות והעצה הייתה ממדיין, והם גררו עימם את מואב ואת עמון, נצטוו ישראל לצרור את המדיינים, לא לשכוח את החטא החמור שהחטיאו את ישראל, ועליהם לשנוא אותם ולא לתת להם פתח בריחה במלחמה. בהמשך הפרשה מסופר שכאשר שמע משה רבינו שהוא לא יכנס לארץ ישראל, לא ביקש דבר על עצמו ועל משפחתו, אלא השב מיד מי ינהיג את עם ישראל וביקש מה': "יפקד ה'... איש על העדה, אשר יצא לפניו ואשר יבוא לפניו...".

אמר: ריבוננו של עולם, גלוי וידוע לפניך, שכל אחד מישראל שונה מן האחרים, לכל אחד דעה אחרת ושאיפות (רצונות) אחרות, ויש להנהיגם כל אחד כפי דעתו בסבלנות מרובה.

שאלות והפרשה

שאלות עפ"י רש"י כיתות ד' עד ח' (המשך)

6. כיצד לקח משה את יהושע למקם הפקדתו על עם ישראל?
 - א. משך אותו בחזקה ואליץ אותו.
 - ב. דיבר על ליבו.
 - ג. אמר לו את שכר העבודה לעתיד לבו.
 - ד. תשובות ב' וג' נכונות.
7. "על פי הגורל תחלק נחלת..." (פרק כו') מתי וכיצד נעשה הגורל?
 - א. אחרי כיבוש הארץ ע"י יהושע.
 - ב. עוד בהיותם במדבר עפ"י ה'.
 - ג. מיד אחרי כיבוש יריחו עפ"י ה'.
 - ד. בהיותם במדבר, בהגדלה.
8. "לאֵלֶּהָ תִּחְלַק הָאָרֶץ בְּנִחְלָה בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת" (פרק כו') למו הכוונה?
 - א. לחמושים ושבע המשפחות המנויות בפרשה.
 - ב. ליוצאי מצרים.
 - ג. לאלה שהיו מגיל עשרים לפני הכניסה לארץ.
 - ד. לישראל ולא לגרים.

שאלה עפ"י פירוש הספורנו - כיתות ד' עד ח'

9. מה כוונת בנות צלפחד באומרו: "...כי כחטאא מת..." (פרק כז)?
 - א. כחטאא ולא כחטא המרגלים.
 - ב. היה הרוג בית דין ונכסיו ליורשים.
 - ג. עונשו היה למות ולא שיאבד את הירושה.
 - ד. בכל חייו חטא פעם אחת.

שאלה עפ"י פירוש הספורנו - כיתות ד' עד ח'

10. "עלת תמיד העשיה ביה סיני..." (כח) מה למדים מ' העשויה ביה סיני'?

- א. ללמד שבמדבר לא הקריבו קורבנות. ב. לעשותו בכוונה רבה כמו בסיני.
- ג. לפני חטא העגל, ולכן לא הייתה מעונה נסכים. ד. א' וב' נכונות.

לימוד פורה ומהנה

שאלות לכיתות א' עד ג' (חלקן מאוצרות התורה)

1. את מי מינה ה' להחליף את משה אחרי פטירתו?
 - א. כלב בן יפונה. ב. פינחס. ג. גרשום ואלעזר בניו. ד. יהושע בן נון.
2. מה ביקשו בנות צלפחד ממושה?
 - א. שיעזור להן למצוא חתן.
 - ב. לאפשר לאביהן להיכנס לארץ.
 - ג. לקבל את נחלת אביהן שמת כלי בנים. ד. תשובות ב' וג' נכונות.
3. איזה סוג של מנהיג ביקש משה שינהיג את העם אחריו?
 - א. שיהיה אחד מבניו.
 - ב. בעל סבלנות להנהיג כל אחד בדרכו.
 - ג. בעל אומץ וגבורה לצאת בראש למלחמות. ד. תשובות א' וג' נכונות.
4. על איזה הר עלה משה כדי לראות את הארץ לפני מותו?
 - א. על הר סיני.
 - ב. על הר העברים.
 - ג. משה לא עלה על הר, אלא הקב"ה הגביהו. ד. על הר הרמון.

שאלות עפ"י רש"י כיתות ד' עד ח'

5. בנתילנת השכר לפינחס מודגש בתורה "ברית כהונת עולם" - מדוע?
 - א. לכהנו, מפני שנוגד לפני שאהרון נהיה כהן. ב. לחזקו נגד מתנגדיו.
 - ג. להדגיש את גודל המעשה שעשה. ד. כל התשובות נכונות.

התשובות הנכונות פרשת חוקת הם:

1-ג' 2-ב' 3-ב' 4-ד' 5-ג' 6-א' 7-א' 8-ג' 9-א' 10-א'

ברכות מעומק הלב לנכדתנו היקרה הילה זהבה בן שלוש הי"ו ולמשפחתה לרגל הגיעו למצוות. יהי רצון שיוצר המאורות יאיר דרכך, וישלח ברכה בכל מעשי ידך לטובה ותעבדי את ה' בשמחה, אהבת תורה ויראת שמים ותמצאי חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם.